

Natuurmonitoring

*Het belang voor
de gemeente*

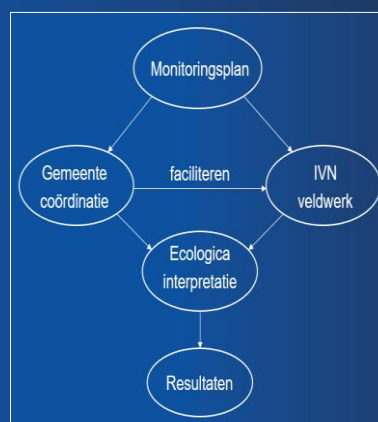
*Presentatie IVN Laarbeek
3 april 2024*

Laarbeek
Waterpoort
van de Peel

Sturen op resultaat / aanpak

- Inzicht krijgen in de natuurwaarden in Laarbeek (nulmeting) en de veranderingen daarin in de loop van de tijd (monitoring).
- Meten effecten van ons beleid en kunnen sturen op resultaat.
- De monitoringsmethodes moeten goed, duidelijk en consequent zijn. Geen appels met peren vergelijken en dan conclusies trekken.
- Sinds 2010 monitoren op diverse soorten planten en dieren om 10 verschillende doelen te meten.

10 doelstellingen monitoren

- In het Natuurnetwerk Brabant (voorheen EHS):
 - natuurontwikkeling beken en beekdalen.
 - in stand houden bijzondere natuurwaarden/natuurgebieden.
 - natuurherstel in vennen.
- Buiten het Natuurnetwerk Brabant (voorheen EHS):
 - toename natuurwaarden in agrarisch gebied.
 - stimuleren natuurwaarden in poelen en stilstaande wateren.
 - toename natuurwaarden bebouwde kom.
- Groen- en natuurbeheer gemeente:
 - toename natuurwaarden van ecologische bermen.
 - toename natuurwaarden van zandwegen.
 - toename natuurwaarden van bossen en bosranden.
 - toename natuurwaarden in gemeentelijke natuurgebiedjes.
- **Goed (3-4)** → **Redelijk (2-3)** → **Matig (1-2)** → **Slecht (0-1)**

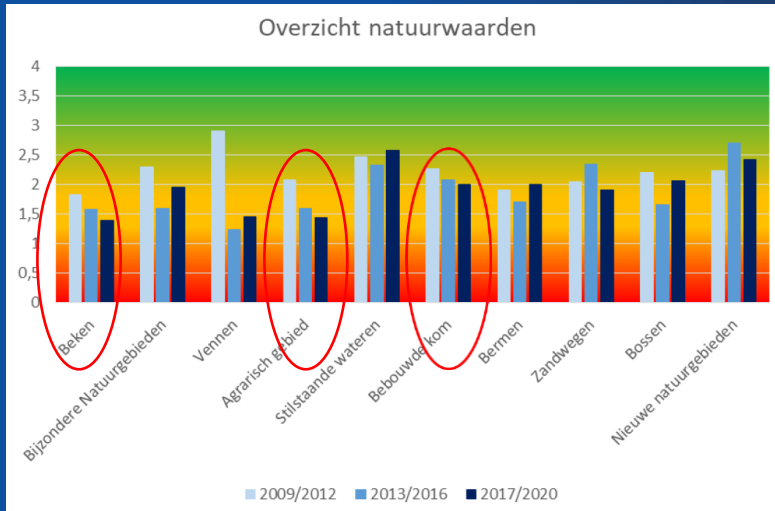

Invloed op politieke besluitvorming

- Rapport elke vier jaar vóór de gemeenteraadsverkiezingen. Vestigt de aandacht op groen/natuur en leidt er toe dat het ook aandacht krijgt in verkiezingsprogramma's.
- Positieve resultaten zijn een bevestiging om met dingen door te gaan. Voorkomen van bezuinigingsdiscussie.
- Negatieve resultaten maken duidelijk dat er extra ingezet gepleegd moet worden om doelen te behalen. Vormt dus onderbouwing voor extra geld, handjes of beleid.
- We leren beter van fouten als duidelijk wordt wat het negatieve effect daarvan was (voorbeeld zandpaden schaven).
- Als veel vrijwilligers ergens bij betrokken zijn, trekt de politiek daar niet snel de stekker uit.

De resultaten (achteruitgang)

Duiding achteruitgang

Beken:

- Verdroging in droge zomers, geringe variatie in stroomsnelheid en te weinig landschapselementen.
- Waterkwaliteit (vermesting, toxische effecten) → KRW.
- Beekherstelprojecten belangrijk!

Agrarisch gebied:

- Alle gemonitorde soorten laten dalende trend zien.
- Boerenlandvogels blijft stabiel op slecht-matig.
- Intensiteit landbouw op gespannen voet met natuurwaarden, ondanks aanleg/beheer landschapselementen.

Bebouwde kom:

- Score bepaald door alleen vogels, effect biodiversiteitsverhogende maatregelen (nog) niet gemeten.

Gevolgen in beleid:

Beken:

- Samen met Waterschap inzetten op beekherstelprojecten (Aa, Boerdonkse Aa), EVZ's (Goorloop) en oeveraanpassingen beken (Donkersvoortse Loop).

Agrarisch gebied:

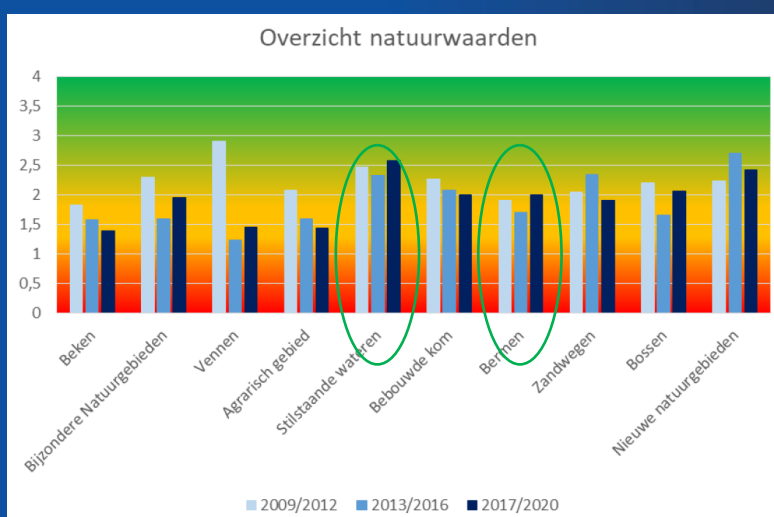
- Deze is het meest lastig grijpbaar omdat de invloed van de gemeente hier minimaal is. Helpt wel ter motivatie om regelingen in de lucht te houden die zorgen voor landschappelijke verbeteringen (stila, ervenplus).

Bebouwde kom:

- Flinke investering in het biodiverser maken van 75% van het openbaar groen (maaibeeld, omvorming). 15 jaar lang € 300K en elk jaar € 20K extra voor onderhoud (Groenbeheerplan 2023).

De resultaten (vooruitgang)

Duiding vooruitgang

- Dit zijn de enige twee doelen die nu hoger scoren dan beide eerdere metingen.
- Hier is sprake van een positieve trend.

Poelen en stilstaande wateren:

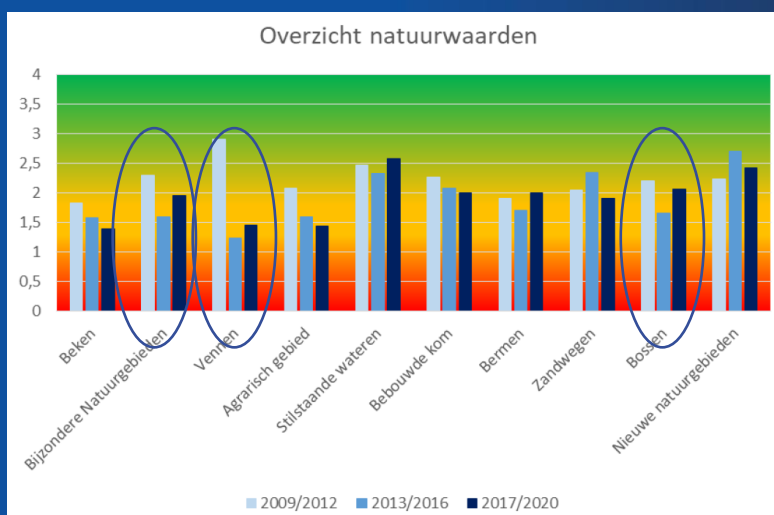
- Algemene soorten komen volop voor, zeldzamere soorten incidenteel.
- **Belangrijk om beheer te continueren** en toe te spitsen op bijzondere soorten.

Bermen:

- Aantal slecht scorende bermen verminderd, maar aantal goed scorende bermen groeit nog niet. Wel positieve ontwikkeling.
- **Belangrijk om het verschalingsbeheer te continueren.**

De resultaten (omgebogen trend)

Duiding omgebogen trend

- Toevoeging SNL-monitoring trekt scores vanaf 2^e periode omlaag (reset). Er is geen sprake van een reële natuurwaardedaling, de trend is positief.
- Scores sterk gebaseerd op vlinders, zomers waren gunstig voor vlinders.

Bijzondere natuurgebieden:

- Betreft: Moorselen, Ruweeuwsels en De Biezen.
- Ruweeuwsels en De Biezen ontwikkelen positief. Moorselen zorgelijk door verdroging, stikstofdepositie en geïsoleerde ligging. Hydrologie op orde brengen en intensiever gefaseerd maaibeheer.

Vennen:

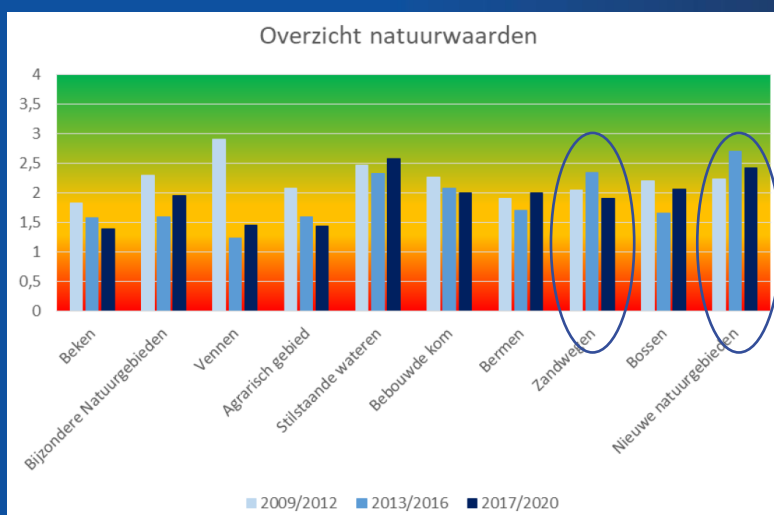
- SNL-monitoring trekt score omlaag, ondanks voorkomen bijzondere soorten: levendbarende hagedis, nachtzwaluw.
- Vossenbergrven nog te 'nieuw' voor goede natuurscore.
- Vennen kwetsbaar voor verdroging en luchtverontreiniging.
- **Kleinschalig en gefaseerd onderhoud belangrijk!**

Bossen:

- **Aandacht voor bosrandontwikkeling nodig.**

De resultaten (geen stabiliteit)

Duiding geen stabiliteit

- Doelen die na dalende trend weer stijgen.
- Zandwegen en nieuwe natuurgebieden zijn erg kwetsbaar en erg gevoelig voor **beheerfouten** en omgevingsinvloeden.

Zandwegen:

- Daling na oorspronkelijk stijging als gevolg van te rigoureu schaven, minder akkerranden en droge zomers. Aantal vlinders gehalveerd.
- Boerenlandvogels blijft stabiel op net redelijk. Aantal soorten licht gestegen, aantal vogels structureel afgenomen.
- **Belangrijk om gefaseerd te blijven maaien en ook schaven gefaseerd uit te voeren (niet alles tegelijk).**
- Akkerranden tegen zandpaden hebben flinke meerwaarde.

Nieuwe natuurgebieden:

- Achteruitgang in planten, vlinders en vogels. Desondanks redelijk.
- Sterke invloed uit de omgeving door geringe omvang.

Algemene conclusies

- Wisselend beeld met scores tussen 'matig' en 'redelijk'. Nergens geldt de score 'goed'.
- Met name de natuurwaarden in beken, het agrarisch gebied en de bebouwde kom lopen achteruit. → **is actie op gezet**
- Maatregelen en gericht beheer werpen vruchten af (poelen, bermen, bossen, vennen, natuurgebiedjes). → **bevestiging dat we dit moeten blijven continuëren**
- Alles is erg kwetsbaar, er hoeft maar iets te gebeuren of fout te gaan en score gaat meteen omlaag. → **focus op uitvoering**
- Huidige agrarische bedrijfsvoering heeft, ondanks lokale positieve ontwikkelingen, als geheel nog een te sterk negatief effect op de natuurwaarden. → **beïnvloedingsruimte is beperkt.**

Aanbevelingen

- Verminderen intensiteit landbouw, meer natuurinclusief met meer ruimte voor landschapselementen, akkerranden, enz.
- Beter vasthouden van water en beekherstel.
- Meer natuurinclusief bouwen, plaatsen nestkasten en geven van voorlichting. → **duurzaamheidsagenda, Groencoach**
- Gericht beheer blijven uitvoeren, waar nodig kleinschalig en gefaseerd.
- In de Moorselen beheer intensiveren en oorzaken van vermessing en verdroging aanpakken. → **Bosgroep**
- Verbeteren natuurwaarden bebouwde kom → relatie met herziening groenbeleid/-beheer.

Natuurmonitoring belangrijk?

Gevoel is misschien wel eens:

"heeft het allemaal wel zin wat we doen" of

"het blijft maar slecht gaan met de natuur"

Maar de natuurmonitoring heeft wel degelijk flinke invloed op het beleid en de koers van de gemeente.

Onderschat jullie eigen rol niet!

Blijf vooral doorgaan!

Einde presentatie

